

جَمِيعَةُ الْأُصُولِ

از
طیبری زاده احمد توفیق افندی

سرکاری، حضرت شہر یاری

استانبول

چوائب مطبعہ سندھ طبع اولندی

۱۲۹۰

جَمِيعَةُ الْأُصُولِ

اثر

گلپویی زاده احمد توفیق افندی

سرکاری حضرت شہزادہ

استانبول

جوائب مطبعہ سندھ طبع اولندی

۱۲۹۵

﴿ حیدرہ الاضواءک صواب خطا جدولیڈر ﴾

صفحہ	خطا	صواب	سطر
۷	تلوہ	تلوہ	۹
۸	موجود اولان تار بخارینی	موجود اولان وقوات تار بخارینی	۶
۹	خط ابہ	وخط ابہ	۴
۹	اٹارده	اٹاردن	۱۱
۳	احوال	احوال	۱۱
۱۸	وقعہ نک	وقعہ بی	۴
۱۸	کوستریلور	کوستریلر	۵
۲۰	یونردیہ	یونردیہ	۷
۲۲	شیرده	شیرده	۱۵
۲۳	اسر	اسر	۲۲
۲۵	اسکیلشمبیلہ	اسکیلشمبیلہ	۱۰
۲۵	وجہلہ	وجہلہ	۱۳
۲۳	خبری	خبری	۲۶
۲۷	قدمیتہ	قدمیت	۲۱
۲۸	فصل ثانی	باب ثانی	۱۳
۳۰	وبرہ جک	وبرہ جک	۴
۳۰	توار بخنی	توار بخنی	۱۷
۳۱	تمثل	تمثل	۴
۳۲	تبدل اطوار	تحوّل اطوار	۳
۳۲	اولندیغی	ولندیغی	۱۵
۳۶	حیثیتہ	حیثیتہ	۶
۳۷	اضافلہ	اضافیلہ	۱۱
۳۸	ملفوظ	ملفوظہ	۱۵

آفتاب عالیشانك خاك پيقداره تنزلی قیبلندن اولدوق مطالعه سنه
رغبت سنیه كردون قیمت خلافتینا هیلری تجویز پوریلور ایسه
نظر دقایق جویان کیمیا اثر جناب شهریار بلیینه تصادفی ایله جک
خطیسات عدیده نك مقرون عفو عالی خافان اعظمیلری
اولسی دخی ابروجه وبالخاصه استقرام قلمدی
قاطبه احوالده فرمان ویندکان ونعمت بی منت
شوکستیناه افتدمن کدر

سرکتنای شهریار

کلوی زاده حقیدی

احمد توفیق

﴿ سبب تألیف ﴾

السعيد من اتمظ بغيره حديث حكمت تحديثي مال منيفجه انسان
ايچون هرشني نفسنده تجريبه واتمهاته قالمقيده رق ساسارلندن
عبرت الموده نيجه نيجه فراند كالات ملحوظ وفن جليل تاريخك
بو يولده كوسترديني وكوستره جيكي خدمتك مزيت فوق العاده سي
هر صاحب علم وعرفان خزينه فكريه سنده محفوظ ايدوكي وارسته
قيد تشرح وبنارين فن مذكورك جهيت متمدنه جه لزوم
مطالعه سي آزاده كلفه توضيحه در علم تاريخك اشبو مزيت بهيه سيه
برابر مسائل مشتته سني بر نقطه اصليه ده جمع ايدرك مسائل مر قومه
ارازنده ككي صحت وفسادك دخي تفريق وتيميزي تعريف
استقزدرجه ده مفيد ومهم بدر شو وجهله ضبط مسائل وتعيين صحت
وفساد علم اصول تاريخه منحصر اولوب بو يابده اقتضا ايدن
كتب عربيه و تركيه واجتبه به بالمراجعه اصول تاريخه مسائل
وقواعديك جمع وتفريق ولسان عذب البيان تركي اوزره تحرير
وتبقيق قلنسي هر كلام مشحون الاهامي عبون مديته نور وقلوب
معارف وكالاته بادي سرور اولان بادشاه معارف پرور وشهنشاه
معدلت كستر شوكتلو عبد الحميد خان ثاني افند من حضر تليك
جانب سني الجوانب شهر يار بلندن فرمان بيورلعه اول فرمان
جليل العتوانه امثال اشبور سائله مختصره بر مقدمه وايكي باب
وبرخاته اوزرينه ترتيب وتنظيم و (جديدة الاصول) اسميله توسيم
اولنهرق عتبه سپهر مرتبه جهاندار بلينه تقديه جسارت اولندي

انسان باشلو باشنه استحصصال ایدمه بیه جکندن همجنسبیله نجمع
 وانخاده مجبور ومضطردرد . بوبله جه اجتماع تناصری تولید ایدر
 تناصر بانجله امور اصلیه ده مشارکنی مستلزم اولور وشو مشارکت
 حوایج مذکوره نك وجوه تحصیلنی بیلکی ایجاب ایدر . وبویلیش
 شئونات واسرار کونیه بی درك واذعالمه حصول بولور . شئونات
 مذکوره بی قوه دن فعله کتورمک ایچون انسان تکرار ممارسه
 افعاله محتاج اولور . زیرا بر شخصک عمری شئونات دهریه بی
 حقیله میدانه چیقارمق امرنده فاصر وعاجزدر . بوضورنجیه
 بر قومدن دیگر قومه تجاریک تعاقبی مقتضی در . اگر تجاریک
 بر برینی تعاقب ایترایسه بر آدمک تجربه ومعرفتی دیگر بشک
 معارفنه متصل اولرنده اولوقت شئونات واسرار کونیه لایقوله
 تفهیم ایدیله من اولیه اسرارکونیه که مرور ایلم ایله زوال بولور
 تفهیم مجبوت انجیق وقوعات تاریخیه وساطنبله وجوده کلور
 بوکامینی اخبار وحوادثه اطلاع انسانره شدتله لازمدر . اخبار
 نقل حوادثله اولور وابتداء امرده آبادن اینایه وابتادن اینساء
 اینایه وهلم چرا ابندن اینایه وبالاخره قومدن قومه روایت اولنه رق
 ایلرولشددر . عمر اول آدمیده یعنی زمان توحشده واقعات بالکرجه
 نقل اولنوب صکره لری یعنی عمر ثانی بشریده نقوش والفاظله
 انتقاله باشلامش وبوجهتله فن تاریخ ظهور ایلشددر . شوالده
 کتابته اساس تاریخ نامی ویرلک مناسبددر وبوسیدنددر که اقوام
 اولیه نك احوال تاریخیه سی سیرغشاوه جهالت اولشددر . نوع
 بشرک فنون ومعارفله اشتغاله منهنمک بولندبغی صره ده علوم

صول تاریخ اخبار
 اخبار وحوادث
 عظیم الشاندر .
 بر مطابقتدن
 لفظندن مراد
 ضائل اعمالده
 ده دخی شاهد
 قوف انسانره
 ضروریه سی
 انسان

﴿ مقدمه ﴾

بعد اداء ما وجب علينا معلوم اوسونگه موضوع اصول تاریخ اخبار
وحوادث گویند من عبارت اولفله اصول تاریخ اخبار وحوادث
مذکوریه عارض اولان احوال من بحث ایتر برهلم عظیم الشاندر -
علم مذکورک تاین ایسه واقعہ مطابق شیرازی غیر مطابقتدن
قرین ایتمک یولنی مسکوسفر - بومضامده تاریخ لغظندن مراد
حوادث روزگاری یولیه قید وچندر - پتارین فضائل اعمالده
تاریخده حاکم عادل دینک تقدروایسه نعل احوالده دخی شاهد
صادق دینله اولقدر سزادر

غنی وستیبر اولدینینی اوزده حوالت تاریخیدیه وثوق انسانلره
شدنک لازمهدر چوناسکده تعارفینسز حوائج ضروریهسنی
انسان

یکانه سی اولدی بونلردن صکره کلانرا اویله آتار نفیسه تالیفنده
تشمیر ساق همت ایله مدکلرینه مینی فن تاریخ اورارده
حکومت یونانیسه ایله مضحل اولدی . کلام رومالوره بوملنده
ابتدا تاریخ یازان (قاتون) وانک اثرینه کیدن (بیکتور) و صکره
(بیرون) در فقط بو مؤرخلر قدام مؤرخین یونانی مثللو منظور
و مشهور اترینی عبارات سادجه ایله ضبط و املا ایلدکلر نندناشی
مالک یونانیه بی سیر و سیاحتدن صکره هر دوت اسلوب و ترتیبی
اوزده تاریخ یازان (سالتیه) به کلنجه تواریخ مکمله یازه مدیبلر بونلردن
صکره (تلوه) ظهور و علم فصاحت و بلاغنده سعی و موفور ایلدی
(وناسیت) حسن سیر و اخلاقه دارمؤلفات جیله و مقبوله به مصدر
و موفوق اولدی صکره لری ذوات موی الیمک شیهه و نظیر لری
رومالور یشد بره مدکلری جهته تاریخ و فنون سائره بولندقلری
درجاندن ترقی ایله مدیبلر قدامی افرنج ایسه روما بلادینی
استیلایه قدر فن تاریخه اعتنا ایلدیلر صکره علما و مؤرخون افرنج
تحصیل و ایجاد فنون و صنایعه و لاسیما فن مذکوره بر صورتله
اهتمام تام ایلدیلر که علم تاریخ عصره بعد عصر ترقیدن
کبرو قابیلر ق بو کونکی اسمی الدرجاته ایرشدی متقدمون افرنجدن
مشهور مؤرخ (فروسرد) و متوسطوندن (بوسونه) و تاخروندن
(وولتر) و (غیبون) و (مونتسکیو) و (فاندو) و (سکور)
و بونلرک امثالیدر عر بلرده دخی فن تاریخک قدر وقیتی مبداء مدیت
اولان اسلامیتدن صکره اکلا شیلوب عصر مزه قدر علم تاریخک صحایف
تالیفاته بخشنده زیب و فر اواسنک اردی واره سی کسلدی

ساره کبی فن تاریخ دخی استخراج قلندی و شمعی به قدر ایدیلان
تدقیقات یونانیلردن اول دیگر ملترده فن مذکورک جلوه نمای
ساحه ظهور وحدوث اولوب اولدیغنی اثبات ایدمه مدی و بو فن
یونانیلردن صکره رومانیلرده بعده اقوام عربیه ده واقصوام
مذکورہ نك هم معاصر ی بولنان افرنجده شیوع بولدی

چین و هندستان و خراسان اهالیسی میانه لرنده فن مذکورک
مبدأ ظهوری و تاریخ یازانلری مجهول: بولندیغندن اولمابده بیان
معلومات ایدمه میر . یونانیلر فن تاریخی بالتدریج کشف و استخراج
ایتدیلر شویله که اولار روات یونانیه نقل اخباره ابتدا بعده ادباسی
ترتیب اشعار تاریخیه به اعتنا ایلدیلر برمدت صکره خطیباسی
اسفارک لزومی اجتهاد ایتلریله اسقاره باشلانلدی . براز زمان
مرورنده رؤسای یونانیه شو بولده هی آتارک قید و تحریر بی امر
و آرزو ایدرک جمع و تلفیقنه موفق اولدیلر . قالدیکه یونانیلر
صکره لری اکثریا تاریخلری برطاق اوهام و تخیلاتله املا ایتدیلر که
آتار تاریخیه لری ایچنده ایشه یارار تاریخ کتابی بولنه من درجه به
کلدی . یونانیلرک اولکی مؤرخلری (فرقید) و اسکایرو اولان
(هیلابنکوس) در . بو مؤرخلر وانلر تابع بولنانلر مشاهده ایتدکلری
حوادث و وقعاتی اسباب و مسیباتله ثبت و قید ایتوب سادهجه
بیان ایلملریله (هر دوت) زماننه قدر مکمل تاریخ یازمه دیلر هر دوت
مثلی کورلماش صورته تاریخ یازدی بعده (طوقید) ظهور ایله
فلسفه بولنده تاریخ تدوین و (اغریفون) دخی فصاحتله فلسفه
پینی جمع و تزیین ایتدیکی کبی (بولیب) فن مواعظده عصرینک
بکانه سی

خبرله اولان ثبوت ایسه ذکر واقعه بی سماعدر سماع دخی صحت
فهمه مقارنتله مقبول اولور . خبر مشاهده یا سماعاً ثبوت بوالدینی
وقتنده خبری ضبط ایچون تقیید ایتلدیر . تقیید بالفظ یاخود
خط ایله اولور ولفظ ایله تقیید . تملیق خط ایله تقیید . تدوین
نامیری و بریلور . اگر تقیید قضعات متقابلهدن عبارت اولور ایسه
فظم والانثر تسبیح ایدیلور و تدوین معنا افاده ایدر حر و فدن
مرکب وخطوطله مرتب بولندیقی وقتنده رقم والارسم دینلور .
حق تقیید امور مهمه ده اولاق واولوبت واحسنیت . مشاهد
اولیان حوداث ووقایعی تدوین ایتمکدر . بواجلدن اهل عصرک
تواریتخندن ماعدا اولور اولز تواریتخه وثوق واعتماد لابق
دکدر . سلفده کی آثارده ایدیلان نقل وروایتک نظر اعتباره المنسی
اجرای محاکمه لینه توقف ایدر . قالدیکه تدوین تعیین زمانه
قبول اولور و تعیین زمان ما بعدندیه وقوه بوله حق حوادمه مستند
اولقه چسبان بر حادث عظیمک اعتبارینه منوط اولور . بوخصوصده
اشهر اولان حادثه مبدأ خلقت صکره میلاد صکره هجرتدر .
بعض مؤرخلری بخت النصرک وبرد جردک وامثالک نیک ناهور زندن
اعتبارا تاریخ یازدیلر . معلوم اوله که خبره قیدک نقلی لازمدر نقل
بالسان یاخود قله اولور که اوله روایت وثاقی به کتابت دینلور .
نقلک حق لفظ ایله اولقدیر فقط بعضا مدلول ایله ده اولور که
قسم اوله نص وقسم ثانی به تلخیص تسبیح قانور . حق وستیبر
اولیه که نقل ذکر اولندقدیه منقول صهی درمیان ایتلدیر منقول
هنه درمیان اولنددینی وقتنده نقلک شایان قبول اواسی ایکی
ماده ایله مشروطدر . معلومیت صدق ناقل و منقولده ناقل طرفندن

بن اسحق) اولوب
قیله مشهر اولدی
تنده وقوعه کلان
ادث مرقومه به پک
(مسعودی) کلوب
ل الاسلام موجود
بختی (ابو الفسدا)
نوره لیل ابدی .
(ابن خلدون)
ثبت سطور تبیان
ر وضبط ایلدی
اوزره صحایف
حصص ایدرک
(مثالور وفتلریک

بیانده اولوب
دلیل ذات خبری
اولور نظر ذات
شاهده ک تاریخچه
بوط و وابسته در
خبرله

ھەر بىر تىك مەشھۇر مۇرخىلاردىن اولىكىسى (مەھمۇد بن اسھىق) اولوب
خىتابت اولدىن توغرا، اېنگەن، صاحب الغزى لىقىك مەشھىر اولدى
و (واقىدى) بوذاكىت بولگە كېلىدى يەنە زمانىدا، قۇتوبە، گىلان
خىتابت اولدى، (طېرى) خىتاب و نەخرى و خىتابت مر قومىدە يك
چوق اخبار اولدىن غەلا، و تۆرە اېلىدى . مىگرە . (مەھمۇدى) گىلوب
خىتابت خىتابت خىتابت خىتابت و (ابن الاثير) قىل الاسلام موجود
اولان تارىخىنى بازىدىلار . تىبسا ابن الاثير تارىخى (ابوالقاسم)
تەخىس اېلە پار و قىت تىك خىتابت تارىخ مەكۇرە، اېل اېلىدى .
(ابن خىتابت) مەشھىر اسلامه تىبسا خىتابت و (ابن خىتابت)
غەرب و نەخرى تارىخىنى پىرىزى دىكىن، اولدىن نوت مەشھىر نېلىن
اېلىدىلار . (مەھمۇدى) دىكى اخبار مەشھىر تەخىر و خىتاب اېلىدى
و اخطاىل كى مىگرە، اسلام مۇرخىلار كۆزىت اولدى، مەشھىر
تارىخى خىتابت خىتابت تىبسا، تىبسا خىتابت خىتابت
(ابن خىتابت) و (مەھمۇدى) و (مەھمۇدى) مەشھىر و قىتابت
رۇقىسى خىتابت بازىدىلار

﴿ باب اول ﴾

بو باب دىل و مىسالى و مىسالى، مەشھىر اھلە پىسالىدە اولوب
دەت دىكى خىتابت و دىكى اول دىل پىسالىدە دىل ذات غەربى
آيات اېلىن بىر قىتىم اېلەن پىسالىدە اولوب دىل ذات
غەربى دىكى خىتابت پىسالىدە اھلە پىسالىدە دىل ذات
مەشھىر خىتابت مۇرخىلار مەشھىر اھلە پىسالىدە دىل ذات
مەشھىر خىتابت مۇرخىلار مەشھىر اھلە پىسالىدە دىل ذات

اراده سده و درجه
ان مصون اولور
تعلق ایدرکه
فن تقویم بلاد
اوزیه توصیف
تصدیق وقبول
ول بواور . اشته
احت اتمک زوی
ریه بری و بحر
م قدیم دن اکمل
خصوصیا ترجمه
نه تصدیق لابد
خی آثار قدیمه
کمل بر فن تقویم
دل بر تاریخ عوی
ن مؤرخ منظور
منسوب اولدقلری
پوشیده و نهان
تعلق و ارتباطلری
سیارات بخاربه
تاریخچه معلوب
مذکورہ بالذکر

رکن ثانی مستدل بیانده در

مستدل خبر مدلولی اثبات ضمنده دلیل تاریخی بی تقریر ایدن
راوی یعنی مؤرخدر . راوی فکر صحیح و لفظ فصیح اصحابدن
اولور ایسه روایته مقتدر اولور . وقایع اصلیهی احوال عارضه سبله
کما هو حقها بتدیکی خالد، دخی روایته اعتماد ایدله من
و بو بولده واقعاته مطلع اولق بر ایی تاریخ مطالعه سبله حصول
بواز . و اگر حوادث و وقعاتی اسباب و سببیه کوستر بر تاریخ
صحیح و عوی نظر تدقیق ایدن کچور بله رک انکساب ایدیلان
معلومات روایت قلمور ایسه او روایته ایشا باور . لکن ظن ایدرکه
تاریخ اسلامیه مابنده بو طرزده مؤلفات موجود اولسا ملیدر
بو قاروده مستدل مؤرخدر دیشدک . فقط وقعات تاریخیه
استدلال تاریخه مر اجتهاله تحقیق ایدر که ندن حقیقتده مستدل
تاریخدر . و بو مجله ده تاریخ لفظی ذکر اولدقدده معنای مقصود
حوادث عمران بشریدر . ککرچه بو مفهومی تاریخ اقسامی
متعدد و مشتت ایسه ده تقسیمی حصر ایدرکه دیه باورز که تاریخ
یا اخباری یا خود سیری اولور . و اخباری کیفیت وقوع حوادثی
و سیری حوادثک بر بر بله اولان جهت ارتباطی بیلدیر . و بونلرک
هر بری یا ادنی اولور که اوزمان بانکر لفظده فصاحت قصد اولور
یا خود برهانی اولور که او وقتده ده . مناده براحت مطلوبدر

تعريف و فروعك عدم احتیاجد ماقول نافعك ازادست و درجه
مفاده و فكر بسته توافق ايدر است نقل تعريفدن مضمون اولور
مفولات با احوال بلاد با خود اتصال عباده نعلق ايدركه
حق اوله فن تقوم و شق كوربه تاريخ ديكتور - فن تقوم بلاد
متوجهك احوال و آثارين عموميت و خصوصيت اولور - توصيف
ايدر بدين طبعي غير متصل اولور - لکن چون تصديق و قبول
ذات موصوف و اصلك و صفته تطبیق الیه حصول اولور - البته
پرواضندن بلاد و عالمي را و بحر اسير و مساحت ايتك لزمي
قوران ايشدر - عصر و زمانزدكي سيارات بخاريه بري و بحري
سيارات براني تدبیر ايتكاه تقوم بسبب تقوم قدیم اكل
و اخصدر - تاريخ يا عوما حوائث كوزه بي با خود خصوصاً بوجه
احوال شجره بي پاندر بگندن خبردر - بوجهك تصديق لابد
خارج نيك كورسه محتاج اولور - البته پوران دخی آثار قدیمك
تجربى و ساینسى و جوی تین ايشدر - ايمى شكل پر فن تقوم
عربی تألیف عراق و فرت سیر و مساحت و شكل پر تاريخ عمومی
تلفیق تقدم و ترقی قدیم محتاج ايدر مستكمن مؤرخ مشهور
و مشهوراتنی باز ايدر ديكره اسى مؤرخانكك منسوب اولدقلى
اقوال و اخبارك احوالی بيك اکتفا ايدر - پوشده و نهسان
اولدقلى اولور - ام سائلك بگديگره اولدقلى اولدقلى اولدقلى
اوله ماستن و عصر مزده مذسكلى كهن سيارات بخاريه
و سائلك قویده دنيا همان برجه حگه كورك تاريخچه معلوم
اولان ايت و اختلاط ميدانه گلسن فاسده مذسكلى بلكر
اسى مؤرخلى كوردر

وجودینی بیان و اخبار سیاقنده وارد اولان آیات جلیله الهیه مثلاً و
 باخود یا بکز سندله اثریدر . فرقان کریمه ذکر بیوریلان قصه
 کشف کبی بشری دخی ماسبق مثلاً یاسند و مستندله بشریدر . احوال
 سائفه بشر به حقیقه توارد ابدن اخبار کبی . باخود یا بکز سندله
 بشریدر . علم اثرینک یعنی قوزموغرافیاک عوالم علویه اهلهدن
 خبر ووردیکی مثلاً . خفی اولیه که خبر اثری مطلقاً واجب القبول
 ومنتع الزددر . وخبشری مطلقاً جائز القبول ومنتحل الزددر
 اگر اثرله بشری اوه سنده تیسین کور بلور ایسه ممکن اولدینی
 مرتبه توفیق اولماید

خبرک باصدق وکذبی معاوم باخود ایکیسیده مجهول اولور
 وخبشرینک صدق ویا کذب خبر اثری با عقل ایله یلنور . مثلاً
 صوح بن عنق حکایه سنک مستحیل الوقوع ایدوکنه عقل بداهه
 حکم قطعی ایله حکم ایلمر . بعضاً سند و مستندی یعنی متنی جهتله
 خبره اعتراض وارد اولور . وسند یا متواتر یا آحاد بولنور . تعریف
 و بیانی آتیا درج سطور توضیح قلنه جنق توارک طرق نقلنه طعن
 و اعتراض ایله منعیده وقوعبولور . او حالده طرق نقلی تصحیح
 وایراد لازمدر . آحاد ایسه راویبری طعن وقدح ایله جرح اولنور
 اولوقت راویبری اصولی اوزره تعدیل ایتک مقتضیدر . و ممکن
 اولدینی حالده صورت اخیری ایله اتیان جوابده بآس بوقدر
 متن خبر اثری باخود بشریدر . وازی حقیقه بر وجهله کلام
 توجه ایتز . مگر که من جهة التفسیر مخالفت وقوعبوله اوزمان
 قول معتمد علیه وانسب اولان قول اظهیری موقع بحثه کنوروب
 مخالفتی اورتهدن قالدیرلیدر . خبر بشریدخی نفس الامر ه مقارنی

ذکر یا خبر
 رک بختلری آتیده
 بمصوره دن نقل
 تواتر بر حادته نک
 ق وانحساد لیدر
 عقل اصلا تپویز
 مقارن اولورسه
 کذب صدوری
 کاری شئی حسه
 مشاهده اولوب
 ل اولان و مشاهد
 بقین افاده ایتز
 در . اما موافق
 بن افاده ایتیله
 حاد ایسه بر عکس
 اتصال ایدر ایسه
 ری یاخود بشریدر
 قدر منزل با نظام
 اوله آیت ثانی به
 سدور ایتش ایسه
 عوالم علویه نک
 وجودینی

﴿ رکن ثالث مستدل بہ پانچہ دور ﴾

مستدل بہ اصل خبری ذکر و اثبات ایسے یہ فوندر . ذکر یا خبر
 یا خبر یا سفر یا نمود از طریق مقربہ اولور . و ہونوٹک بختری آیدہ
 کوریلور . ایسی خبر یا طریق غیر محصورہ یا نمود محصورہ من نقل
 و ادا اور کوشق اولہ توآر وائی بہ آحاد دیشلور . توآر برصادہ تک
 وقوع و عدم وقوعی اوزرینسہ یہ فونٹک انفاق و انحصار ایسے
 یہ صورتکہ کہ انحصار تک کاتب اولسی اسٹانی عقل اصلاً یہوز
 انحصار ایسے . اگر خبر متواتر ذکر کی گاہ چک شرطلور . مقالون اولورسہ
 ہم قضای فی افادہ ایسے . یہی شرط محضون کتب صدوری
 متبع حکمہ ہونلی . و لکن بھی شرط خبر و ردکاری شقی حسہ
 مستدل ہم اولہ تطاہرلور . و اول بھی شرط محض بہ مشاہد اولوب
 عقلاً عقل اولور . ہوندرجہ عقلاً عقل اولان و مشاہد
 ہونکسکیشقی جمع عالم خبر و رسہ عند الفطن بقین افادہ ایسے
 کونرک مقصدار و انحصار اعدادتہ قول محضلور . اما موافق
 حکمت شو فوندر : خبر متواتر حد ذائقہ بقین افادہ ایسے
 و اولرک اعداد معنیہ صدوری شرط دکادہ . آحاد ایسہ یہ حکس
 کانیدر . اگر بقایات ایجاب ایسین فریادہ کسب انحصار ایسے
 فریادہ فونرکہ بقین افادہ ایسے کادہ خبرہ . خبر یا ازری یا خود بشر بدو
 خبر ازری ایجاب عظام حطرانکہ نزول اولہ مثبت و محققدر . منزل یا نظم
 و مقالہ پر لکدہ منزلدر . یا خود یا لکدہ منزلدر . اولہ آیت ثانیہ
 حقیقت قدسی دیشلور . اگر مقالون ہی مرسلین صدور ایسے
 حدیث والا خبردر . ازری پانسدہ و مستندیکہ ازیدر . عوالم علویہ تک
 وجود ہی

قلین وشق اوله نوریح ثانی به تلحیح دینلور . شق اول یا صریح
اولور مثال :

کونه کلدی یک یوز اوتوزده جناب شه سلیم
یاخود ککنوی اولور . شوصورنله که شهری ترکیب ایدن افراد
حروف حساب ایدلر که حادثه ک وقوعبولدینی سنه نمایان
اولور مثال :

هیئت عالمه روح اولدی قدوم عیسی

اشعار تاریخیه بی الم اول یونانیبرده نظم وانشساد ایدن اومیروس
وعربلرده بعرب بن خطاندیر . سفرر کتابدرکه لاعلی التبین
برزمانده سرزده ساحت ظهور اولان حوادث وشوناقی ذکر
ایدر . سفرک طریق تدویندر . وکتابته متصل اوللیدر . سفر کتب
کثیره غیر محصوره دن نقل وروایت قلنور ایسه تواتر وعکسی
حائده آحاد ناملرینی آور . یلنسونکه کتب کثیره دن مراد نهدد
تألیف اندر . تکثر نسخ دکلدیر . طرف الهیدن نزول ایدن سفره
سماوی وغریبسنه بشری دینلور . وسفر بشری خبر یخنده ذکر
سبق ایدن شروط واصوله تابیدر . اسفار سماویه تک اقدمی
توراتدر . وممل جهود هندلرنده موجود اولان توراتده اختلاف
واردر . شویله که خرسسینانلر سفر توراتی تصدیق وفلاسفه
اسهلانلندن بجهله رد ایلر . اهل اسلامسخی تحریف وقوعنی درمیان
ایدلر قبول ایلر . وقد کان فریق منهم یسمعون کلام الله
ثم یحرفونه آیت جلیله سنی تفسر سیاقنده فاضی بیضاوی علیه
الرحمه حضرتلری دیوررکه : تحریف آیات جلیله بی محر فک

سه اولور ایسه
ر . شمرک یولی
ایدن شروط
الزوات متداول
نورنده شهرده
اولک حوادث
هنگام محاربهده
نه سوبلنیلان
وایات انتخاب

ن نامی حضر
ویه سوردی آت
ره مساجدیلر
دوبه آندی تبر
خوفندن قرار
نه
بن قلنور یاخود
قلین

وحد ذاتہ، استھانی سرد اولیٰ ترقی معترض عارضہ اولیٰ ایسے
موافقت نفس الامر یہ واسطی ذاتی تفریق لایقیدر، شعرا کی ہوتی
نظردر، و نقل شعری بی جامع ایسے تیرہ جریان ایسے شرط
یعنی ہا ائدہ، چاریدر، شعر یا مشہور و بین ازوات متداول
و یا غیر مشہور و غیر متداول اولیٰ، و ہر ایک صورتہ شعردہ
واقعہ یا صراحت یا خود اشارت ذکر ایڈیلور، قسم اولیٰ حوادث
مہمدہ، و قوی اکثر، حتیٰ ازین نام قصیدہ، ہرکام ہا ہا ہا
فہرست یا اساتذہ شہادی ہندہ، شہادت نامہ، سو پانچلان
قصیدہن سنگہ مضمون اولیٰ، مذکور قصیدہن نو ایلیٰ انقلب
قلمی :

اولیٰ کہ دفتر ایلیٰ بی ہا ہا ہا

اسیادہ و ایلیٰ ایلیٰ نامی ہا ہا

دعوتہ فارسی و اردو کن ہا ہا

اول ہا ہا ایلیٰ گہرہ ہا ہا

تو ایلیٰ ہا ہا ایلیٰ، ہا ہا ہا

ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا

ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا

ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا

ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا

ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا

کلام قسم گہرہ ہا ہا ہا ہا ہا ہا

اشاعت طریقہ ذکر و ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا

ہا ہا

نما که سینه، اهنام ایلی، و آشنای مال و دیوان و قذف و تعریض
 انحصار صدق کمال درجه اجتناب ایلمی در، صحف اکثریا اغراض
 و منافع انحصار صدق خدمت ایندیگی سببه متدرجاتی خرافات
 و مبالغه کن فوریه من، انکی چون مضامین ایدلر حوادثک مشأ
 اصابتی و صاحب امتیازتک منفعت و فرضینی و وقتتک اسباب
 موجود سنی حقیقه بیله کجه وقتتک صحت و کذبتی تعریضی و تقریر
 ایدلر من، مع هذا اوراقی حوادث اعلان اخباره احسن و سلیط
 اولدیغینی کئی تدوین کتب تاریخ خصوصیتی دهی تسهیل
 ایلمی در، جائه تک سفر بولیه ذکر می عین شهر وجهه ذکر می مشهور
 یو حالده خبرلده نه شروط وار ایسه سفرلده، موجود در
 سفر تاریخی بی اولایونانی (فرقید) یازدی، عربلده یوقتی تدوین
 ایدلر ایسه محمد بن اسحق در

﴿ اثر قدیم یعنی عتیقه ﴾

پوشیده اولیه که شهر باشند، دستگیری کچین از حاوی معاشده،
 و چون اجتناب سولیکمیز از وجود مذهبده مستعملر، اسلی نوع
 بشرتک موطن و مسکنتری تعری ایله عتیقه استخراج اولور، و نظر
 و مشاهدیه مشارکت ایتموده مجرد روایتده ظاهر ایسه معتبر
 اولر، و منکالی مشتمل اولان آره ظاهر و منکالی مجهول بولان آره
 حق در اولور، اثر بر صورتک، منقر و نقلی متعسر اولور که اولمکولر
 اثر ثابت و حرک ششاندن اولانلر، دخی منقل اسطری، و بیلور
 آثار کجه قطع و مواعید آسا اجهلردن وقابل کبری مشهور بعضا
 معاندلر اولور، خطوط و صور قدیمه بی حاوی اولان قهور آثار
 کابله دندر، نقود مضروب که آثار منقله دندر که مقبول خیار تک
 اسم و شهرتی و تاریخ ضری و لایه سا صورتی اولانلرده محکول

دیله دکاری کی تاؤ بللرینن عبارتدر . اشوق وجهه کوره اخبار اولین
حقیقه عند اليهود محفوظ یونان اسفار التورانه وثوق و اعتماد
اولئیلدر . اسانزده اوراق حوادث اسمبله دوران ایدن صحف
صور مختلفه و ترتیبات مخصوصه ده بازله رق اوقات معینه ده
نشر اولتور . صحفده حوادث بشریه و تاریخیه الفاظ و عبارات
مائوسه و مستعمله ایله ابرو پروتجر بر ایدلک اولی و احرا در . صنعت
طباعت سابقه سبله بازار انتشاره چیقاریلان صحفک صدور
و انتشاری مختلفدر . بعضی کونده بر کره و بعضی هفتده بر
ویا ایکی دفعه و صحف علییه اولور ایسه اغلیت اوزره آیده بر کره
اخراج قنور . علوم و فنون یازان صحف خاصه و هرشیدن بحث
ایدن صحف عامه یادوات یا خود والی ولایت طرفندن وقوع یولان
امر مخصوصه بنه نشر اولتور . و اولور اولور اوراق حوادث رسمیه
و یوله اولیوبنده جانب دولتندن استحصال ایدیلان رخصت
اوزرینه چیقاریلان صحفه اوراق حوادث غیر رسمیه اسملری
و بر بلور . و لطایف ادبیه یازان صحفه ده مزاج غزنه سی دینلور
فالسده که مزاج غزنه سی آداب دائره سندن یعنی وضعیت
اصلیه سندن خروجه میل ایدر ایسه فائده ادبیه بی منبج اوله من
مزاج غزنه زنده یونتیقه و حوادث کونیه مختلف صور و اشکال
ایلله ییلدر بلور که بونده اصل مقصد او یونتیقه و حوادثی
یا ادبانه تزییف و تعبیحدر . یا خود عواقب و تبایحی اشارت
طریقله اعلامدر . نصل اوراق حوادث اولور ایسه اولسون
وقعه و حادثه بی ذکر و بیان ایدیلکی صره ده تحسین و تقبیح
و تصحیح ورد صور تریله توجیه کلام یعنی اولطانه ک اجرای
محا که سنده

محتاج بولنان دعوی تعارض ادله دنیوی و اثباتی نبوت بوله من . مکرکه
 بری دیگرزی اوزرینسه ترجیح فتنه . ترجیح جهات ادله بی
 تمایله معرفته توقف ایدر . تعارض بانفس ادله یا خود انواعی
 ینلرنده بولنور . شو ایکی شقده ادله قوه یا بربرله مساوی ویا
 بری قوی اولور . تساوی حالنده ادله دن بریک اختیار و انتخابندن
 بشقه بول بوقدر . وادله نك قنغیسی قوی ایسه انکله عمل اولنور
 ادله متعارضه نك انواعی خبریه شعریه سفریه و اثریه در خبریه ده
 سماوی ایله و سماویله ینلرنده تضاد بولنور ایسه تبدیل و تغیریه
 محتمل اولیانلر ایله عمل ایدیلور . صکره حدیث شریفله واحادیث
 شریفه ازالرنده مساوات اولدیغی تقدیرده اولاسند وبعده
 مستند جهتنلرله اقوی اولانلرله عمل اولنور بوسیدندر که حدیث
 جلیل قدسی سائر احادیث شریفه به ترجیح قنور . صکره خبر
 بشریه و خبر بشری ینلرنده تسامی و تضاد موجود ایسه
 كذلك اولاسند و صکره مستندجه اقوی بولسانلرله عمل اولنور
 شعریه ده دخی اولافصحی وبعده شهریه و سفریه ده اولاسماوی
 و صکره بشریه و اثریه ده اولان ثابت و ثابیا منقول ایله عمل ایدیلور
 و الحاصل اخبارده جهت ترجیح سند و صکره مستند و اشعارده
 فصاحت صکره شهرتدر . چونکه فصاحت اشعارک خواص
 الخواصی و شهرتدخی علایم صحیدر . و اسقارده اولامدون و ثابیا
 تدویندر . انارده ایسه نبوت و نقردر . هر نقدر تعارض و ترجیح
 ادله دن بحث ایدیشمز ادله نك درجات و مراتبی تبیین و بویندن
 مقصد اصلی مستدلک صدق دایله و وصول طریق تعیین ایسه ده
 مع هذا صدق دایله ظهور و تحقیق عیقانه تدقیق نظره محتاجدر

ده حاله نيك
 ایدوکلرندن
 اما اوزرینده
 اول وقعه نك
 کوستر بلور
 نك واذعان
 بر نيك حل
 احروفی حل
 که منوطدر
 موسز انعمری
 هم ایدیشمز
 اول امرده
 بیکه کشف
 یور . افرنج
 شواد مالرنده
 بو اعتراضه
 یر . اگر بو
 خرافاه سنه
 لازم کلوب
 ضک تسلیمی
 شمع هلندن
 . ادله بعضا
 ره ایله نبوته
 محتاج

و متشوش برآیند و در شوایکی قسم آثار حسن و قبحه هائیکه
 مستعجبه انسانی درجهایه مناسب و متفاوت ایدوکلریدن
 حذرت و قبحات جهلترایه برآیندن فرقیاید و اما اوزیژند
 یوفقه یا رقم و یا رسم طریقایه بیان اوتور - قسم اول و فصلک
 الفاطح موصحه و قسم ثانی صور الفصوصه ایله مسکوسترایور
 و خطوط فیدیک و حروف عبقهاتک معاینی درک و اذاعت
 همان ممکن اولمز - بعضی افریح حروف عتیقه مصریهاتک حل
 و کشفی اوما ایکنه ایله دره تسلیم اولمز - زیرا حروف حل
 و کشف ایقت الفاطح وضع اولدی بی مسالیه ایله که منوطدر
 تالیر کانه اوزند، کورد، کمر، صو حرفین همو حینک صوسر لغوی
 ازله این ماده حلاله دلالت ایلمیکنی فی الحال فهم ایدشعز
 صو لفظاتک ماده مذکوره لاسنه موضوع یولدی بی اول امرده
 تلفظ و ساطقه الکلایفیریدن ناشیدر - دیک اولدیکنه کشف
 حروف کشفی اصوات خاصه سی اذعه توقف ایدر - افریح
 ایسه حروف مذسکور، حدترین ایستد کلریدن خواه جائزده
 تصدیق اولمز - اوزوریدن حال دکلدر دیو اعراضه
 اوقرار ایسه حقیقت لوی ایله اعراضی خاصه برآورد - اگر بو
 وجهه دفع اعراضی ممکن اولمز ایسه دلیل و شاهد آخر قائمه سانه
 احتیاج مس ایدر - و اعراضی بانی ایسه آمدن تخلصی لازم کلوب
 یودخی دلیلن دایله گفتان ایله حاصل اولور - اعراضتک تسلی
 ایسه بییک نظر واقعاتدن کشت ایدر - بقر بییک ضعف هماندن
 واقعات اعراضتک اوله و عتله موافقتدن تولد اولور - ایله اعضا
 برآیدر بصورتده معارضی اولور که ایله مذسکوره ایله نیوه
 احتیاج

کیده مدی و عمر ثانی بشریده نجمع و انحصار انسانی فواعل
 مذکورہی عالم وجودہ کنورک خیلی عادات تحول ایلدی
 و بوملا بسہ ایله تمدن کمالشدی . حوادث منقولہ یا ممکن اولور که
 عقل بالامکان وقوعه حکم ایدر . او که بعضا بالذم و قوی بولسون
 یا خود مستحیل اولور . و حوادث ممکن اولدیغی حالده بعضا
 نقله مخالف بولنور . و بعضا دخی نقله موافق و عقله مغایر اولور
 نقله موافق و عقله مخالف اولان حوادث طریق سماوین
 منقول ایسه قبول واجیدر . و الا قبول اولمز . و عقل و نقله مطابق
 حوادثک بلا استثنا مقبول ایدوی کی عقلا و نقله مستحیل اولنارده
 قبوله شایان اولمز . اگر حادثه انجیق عقلا مستحیل ایسه خرافات
 و اگر بالکن نقله مستحیل ایسه باطله دینلور . و عقل سلیم و فکر
 مستقیم قبول ایتدیکی حوادثی اکثریا نقلدخی تصدیق و قبول ایتز .
 ایدی امکان و استحاله به کلام : امکان و استحاله رأی و عقیده نك
 اختلا فلرله مختلفدرل . مثلا بعض کسه نك ممکن عد ایتدیکی شی
 دیگر کسه لجه مستحیل کوریلور . بوده صدق حادثه نك اولکی
 کسه نك رأی و عقیده سنه موافقتدن و صکره کی کسه نك کذب
 حادثه رأی و عقیده سنه مطابقندن عبارتدر . لکن هر شئی نك نفس
 الامر . مطابقی معتبر اولدیغندن حقیقه وارمق عقل سلیم و نقل
 صحیح استر . و هر عقل و نقل اذعان حقایقه مقتدر اوله مدیغندن
 انبیاء عظام صلوات الله علیهم اجمعین حضراتنک و چوب وجود
 مقدسلی و حکیمانک لزومی بدها نك تسلیم ایدیلور . مع ذلک ام
 و قبائل منشته به نسبة امکان و استحاله احوالی متفاوت اولسی
 و اوها مگ آز و چوق بولنسیله هر امت ابتداری خرافات و باطله دن

دلیل عوارضدن سلامت بولدجه صدقنی تسلیمه جواز یوقسدن
 زیرا خطارک اکثریسی عوارضله وقوعه کلور . عوارض یا ذاتیه
 ویاخارجیه در . ذاتیه نقصانیت عقل کبی یا نفسیه و سسوه تربیه
 والفت مثلاو یاخود عرضیه در . خارجیه دخی غرابت لغویه آسا
 یا لفظیه و تعقید و عکس تعبیر کبی یاخود معناده اولور بنشاء علیه
 کرک کتابه کرکسه لسانا ابدیلان روایاتده واقع خطارک منبعلری
 اشته بونلر دیه حکم ایده ییلورز کلهلم رکن رابعه

﴿ رکن رابع مستدل علیه بیانده در ﴾

مستدل علیه اصل خبر یعنی حقیقت حادثه اولوب شرطی تحقق
 وقوعیدر . حادثه یا ذاتیدر هدم و بنا کبی اثری ظاهر ایسه . یاخود
 جهل و علم کبی معنوبدر . بونلرک هر بری بر قومک انقراض واضمحلالی
 کبی یا پریشک نفسنه عارض اولور یاخود عارض اولز . واوله
 طبیعی ثانی به مادی دینلور . حادث طبعینک تغیر و تحولی احوال
 و آداب عمومیه تک تبدلندن و حادث عادینک ثبوت و استمراری
 امت و ملتک ثبات و رزانتندن ایلر و کلور . بعض ااداتک تجدیدینه
 میال بولنان انسانک شومیلی قوه دن فعله چیصق ایچون مرور
 اعصار و تجارب لازمدر . بوده تجدید تمدنجه اولان آرزوی بشرینک
 تأییده تقدم و ترقی کورمه سبله اول میلک آرتمنسه محتاجدر . بر فکر
 دها ایلر و به کیدهلم : عمر اول بشرید . قوه بخاریه و سیالیه برقیه
 و بونلر مقیس سائر فواعل طبیعییه بی انسان الله ایده مدیکندن
 عجز و قصورینی آکلایوب مطلوب اولان ایجاد و اختراع بولنه
 کیده ممدی

بعده ناس شو خرافات و باطله بی بریزنه تبلیغ و پسانه لوهم هر کس سرایه بوز طوالتو . خرافات و باطله تک یکدیگره تبلیغ و پسانده سرو حکمت بودر . زیرا انسان پرشایی ادواته ایستگه اوشی فاسد اولسه و آخره اصلاحه عزم و قصدی اولسه یه اولسایده واقع اولان سوآله جواب اعطاسنده خلقه آرزو کنش بوانقله ادواته ایستگش شی فاسدی پیاندن کبرو فالزو . وسؤل مذکور چوق کردنی غریب غریب شیلری توهمه فکری تحریک ایلرد . خرافات و باطله تبلیغت اوکی آتدمز . و چونگه انسان تصدیق حواته بجایه مستند اولدوق طوالت حاتده یعنی قوتو مجربست اولدوبنی زمانده هر نوع معجزاتی ضبط و حفظه مجبور بولمندن صحیح و صحمه الفنا و ایصال فنانان حواتی بلا قصص تصدیقه البشور و شوالیهتی کتوبوسنی طوالت استیلا ایستگنده اصول و حقایق انشایی تحری و تقابض ایستمز . بونگه برار خرافات و باطله بی قول بعضا عموم شعبان ده ایلوکلور ذریا بعضی کسدر ناسه اولان ارتیباط و علاقه ایستگ قطعنی اقتضا ایسترن تحریقی ایستمد کلردن غیر مقبول بوانسان شیلری تصدیق کنی کوسمز . لکن انسان ایچون حفظندن تلبیه لازمه و عوی و خصوصیتی فقط و ایستمد حل و معرفتله حصول پذیر اولور فنون و معارف بر قوم اوستنده باطالت منتشر اوله یلورایسه ده مرتبه قصویه و حصول چوق زمانلرله هر وریشه اوقاف ایدر اما اعمال دیوبهجه اقوام متدینه تقلید لوتور ایسه اعلانی مطالب ایجواسول اولور . علی ای شق حل و معرفتک دفعه انشایی ممکن اوله بموجب تابع اوقافه مجتهدمز . وقوی انشاییک مختلف

بقای قورناره ما مش ومارچه ترقی ایدہ میان ام و قبایلدہ خرافات
 وابطالہ تراید وانوار معارف منتشر اولدجه تناقص ایکندہ بولنشدن
 اوہام تخیل ایلہ ظہور ایدر . چونکہ انسان حقایق و اصول اشیا بی
 بیلکہ طبیعی میال بولندیفتدن و قدرت محدودہ سی خارچندہ کی
 حقایق اشیا بی بنفسہ درک و تفہمدہ عاجز وقاصر اولدیفتدن کشف
 حقایقہ و سائط مہینہ آزار . واصل و حقیقی کندوسنجہ بجهول
 وستیریشی ادراکنندہ کشف حقیقتندہ اجالہ افکار ایدر . واکر
 مساعد و سائط یوازایسہ بانصورندہ خطایہ یاخود ادراککنندہ
 نقصانیتہ اوضرار . بواجلندندرکہ ہر در او بدایع اول امردہ
 نقایصدن سالم اولمز صکرہ تجربہ و معارسہ تکرر ایتدکجہ
 نقصانری فالز . واکر اشو جولان افکار من غیر بصیرتہ واقع اولور
 اولشیدہ بنفسہ غریب بولنورایسہ ہر حقیقت تشبیہ و قبسای ایلہ
 یلنوردہ برک او شایہ کندنجہ بر حقیقت و شیء مذکورک اثری
 ظاہر و حقیقی خنی ایسہ آکادہ بر اصل اسناد ایدر . اوہامہ سببیت
 ورن بومقولہ تخیلاتدن بشقہ بر وجہ آتی یسان قلہ جق شیلرہدہ
 باعث اولور . شویلہ کہ انسان عواقب امور بی ارادہ بر مقہ باطبع
 متشوق و خصوصاً زمن شدت اضطراریدہ منہک اولسنسندن
 و بر طرفندنی عالم نومدہ کورد کلری احلاک احيانا تصور
 و تخیلنہ توافق ایسندن طولانی استقبالدن بجهہ باشلار . و بحث
 مذکور بر طاقم اوہامی قبول و تصدیقہ ہادی اولور . معلوم اولسونکہ
 رؤای صادقہ موضوع . بحث خارچندہ در و بردہ بعض ادبادن
 صدور ایدن خرافات و اباطلہ ناسک عقل و فہمجنہ ملائم کلدرک
 انتشار ایدر . صکرہ عامہ اقوال صحیحہ کچی انلری نانی باقبول ایلر

بعده

بعده ناس شو خرا
 ہر کسہ سرایتہ یو
 و بیاندہ سرو حکم
 اوشی فاسد اولسہ
 اولسایسہ واقع او
 بولتقہ ادراک ایلہ
 مذکور چوق کردہ
 ایلرہ خرافات وا
 تصدیق حوادثہ
 ہمیرہ سنک اولدی
 مجبور بولسنندن
 بلا تخص تصدیقہ
 ایلدیکنندہ اصول
 برابر خرافات و اباط
 زیرا بعض کسندلر
 اقتضا ایتدین نغرد
 مصدق کچی کوس
 و عمومی و خصوص
 فنون و مصارف بر
 حربیتہ قصوایہ و
 اما اعمال دنیوی
 مطالب اسیر و اسهل
 ممکن اولہ میوب تا

فهم وادراکه وصولیدر و مرجع اصلیبی نظر و سمع حساریدر .
 نظر صادق البیان بر قوه وصله اصلیه در . سمع ایسه بونک
 خلافته ملاسدر . کورلزمیکه بر شیک تحقیق و اثباتی مراد این
 کوزمه کوردم دهرک مشاهده سنی ادعا ایدر . خبرک تصدیقی
 دخی عقل و اراده ایله وقوعبولور . عقل ثابت البرهان برمدخل
 اصلیدر . اراده بونک خلافته ملاسدر . کلام حادثه بی قبول ورده
 انسان امر معقولدن بشقه سنی معتبر طویق لازم کلیه چکنی بیلوب
 طورسه یله بحسب العقیده اراده تک تحول ایستدنتاشی قبول
 و یارد دلیک قوتیله اولوب فرط میل و اراده ایله وجود بولور
 و عقاید فهمک اسکیشمسبیله ممکن ایدر . و بر حادث و خبر روایت
 ایدلده یا قوه عقلیه یا خود غلبه اراده ایله منجذب اولور . اگر
 انوار حذاقت و معرفتله منور و مزین بولانن عقل ایله جذب قلتور
 ایسه عارضه تغیردن ری و هوا و جهله تبعیت المیان اراده تک
 دایره انجذابیه دوشر ایسه انسان حادث مذکورک مفهومیته درلو
 درلو صورت و شکلر و پررک بو وجهله حادث محیوث عنه تغیر یفدن
 غیر خالی اولور و کندوسی منظر مغیردن نکه دار اولسیله ایلدیکی
 تحریفی کوره من . اسباب تحریف ایکی نقطه اصلیه ده اجتماع
 ایدر که بولدره هوی و جهل درلر زیرا انسانی یله یله خطایه
 میل ایتدیرن هوی و خطاستند . مصر قیلان جهلدر هوی غرضمن
 اوله من . غرض بهضا انسالک طوغیردن طوغیری نفسنه و بهضا
 دخی کندوسسنبک حقیقه و باوهما او غرضده اشتراکی بولاندیغی
 حالده دیگر شخصه عائد اولور . بنابراین غرض نفسی و غیر نفسی
 قسملریته منقسمدر و بونلر هر بری تحریفی موجبدر چونکه انسان

وقوعات حالیه ایله
 نور . مثلا برشی
 نمدیکی صورته
 جهتلیله معانیسی
 ورودی کوزلیه
 کشف و استخراج
 غیبی بیلک ادعاسی
 و رایسه اولسون
 البت برشی انتاج
 ان اولنه رق مشابه
 تطبیق و قیاس
 ان اولور دیکدر
 کهانت و عرفانله
 و صدور و تألیفی
 نان جفر و ملاح
 شاردر . معلوم
 که انارایله متسبب
 اولان حذاقت
 و مدارفن دخی
 مع جهتلیله کذب
 و اضافه اولنه رق
 رق ورود و اسبابی
 طرق ورود خبرک

اولان حوادث عدسی و قویات جاریه در - زیرا و قویات جاریه
 حوادث ماضیه ظاهر و واقعات مستقبه باهر اولور - مثلاً برشی
 نحدث ایندیگی و او حادث مسادی و نسایبی بیله ایندیگی صورتده
 حادث مذکورک ذاتی یعنی امکان و استعداده جهلریله معاینه
 و ثابا عوارضی یعنی صحت و فساد حیثیه طرق ورودی کوزیله
 مطالعه اولورده اولانکده کئی منبع اوله یعنی کشف و استخراج
 ایله یلور - اشبو فکر بر مردن صورت مطابقتده فی بلك اریلسی
 آکلاشسون - بوندن مقصدمن فصل حادثه اولور ایسه اولسون
 یا طبعی اقتضا بجه یا خود یادتان ایجاب بجه البت برشی انتاج
 ایدر - و اگر ذاتیت و عوارضی قایمه تفکر و اقیان اولوررق مشابه
 و عاقلی بوندان حادث ماضیک مسادی و نتایجده تطبیق و قیاس
 قنور ایسه اذن که صدور ایده چکنی اولرک ممکن اولور دیگدر
 شو صورتده حادثه مستقبه ک مسادی و نتایجده کهنات و هر افله
 حکم بو وجهله مطالعهدن بنقه برشی دکلدور - و صدور و تألیق
 بعضی ائمّه عظام حضرتانده بانه روایت اولتان بجزر و ملامح
 مثله عرفان ناقلری ائمّه مشایخه افقا انشاردر - مطسوم
 اولدیغی اوزره هر حادث سبب و مسبب استزکه انرا یله سبب
 و مرتب علیه اولسون - ائنه اصول تاریخیجه اولان حدیقت
 مسیابه اسباب اولدیغی کئی عرفان و ادراکدر - و مدارغی دخی
 بودر - خیره احبانا نقل سیره تعریف و وضع جهلریله کتب
 و قواعد کلور - و جوق کره تعریف وضع نسبت و اضافه اولوررق
 ایهام منشت اولور - هر حالده کشف و تقریری طرق ورود و اسباب
 درین درین ملاحظه و مطالعهده موقوفدر - طرق ورود شبرک

موجب دکلدره غفلت من غیر تفحص تاقی خبری مقتضی او اورده
انسان خبرك صحت و حقیقته مطلع اواق جهته دقت نظر به سلك
معطوفیتی لزومی در میان ایدهمز . و بوجمال خبرده تحریف دعوت
ایدرو . ذهواده غفلتله تناول خبری موجب ایدو کندن راوی عوارض
خبر به بی ملاحظه ایلایه مز . و بوجهت دخی به ضا تحریفی بادی
اولور . جهل غیر نفسی کدک خبری تحریف ایتر مکر که خطایی
ارتکاک ایددرین سبب صسا . بیک روایتی قبول و اذعان اولنه
اذعان خبرك تسلیت صدق اوزره اخذ و تلقیسی مؤدی بولیمتله
تدقیق صحتله حقیقته و قوفده انسان اهمیت و پرز . و اهمیت سزک
قضیه سی روایت مأخوذه ک صدقنی فرض ایدر مسیله خبر صادق
متعلق شیری خبر مفروض الصدق حقیقه اجرا و اثبات ایلکه
انسانی مجبور قیلار و مجبوریت مذکوره تحریف وقوعه کتورر .
اذعان اکثریا اص خبرده کالی اعتقاد ایتمکدن و تصدیق راوی
راو بیک فضل و ورع ایله مشتهر اولدندن طوعار . اذعان به ضاده
روایت چوقه لغندن ناشی کذب اوزرینه اجتماعلر شک عدم امکانی
توهمله اصل خبرك معتبر طوئلسندن حاصل اولور . مع هدا که روایت
اهل استقامتدن بولمقد قبری حالده کذب اوزرینه اجتماعلری ممکن
وبلکه محتملدر . فالدیکه قبول ماسبق مثابو بعضا خبرده کالی اعتقاددن
و بعضا اصل خبری نظر اعتباره آله ن ایلر کورد . خبرده کالی اعتقاد
امکنه نک اوزر اذندن و زمانک اسکیمسندن ممکن ایدر . زیرا
قدیمت زمان و بعدیت مکان اصول و حقایق اشیا بی برحاله
صوفار که انسان اشیا بی حقایقک خارجنده کورر . یعنی سلطه قدمینه
پراهین عقلیه قوتنی چوق کره هدم و تحریف و بوسیدندر که
متقدم بیک قوای انسانیه مافوقنده بر قوت جلایله به مظهر بتلریقی

س مقبولیتلری چون
اولدندندن مطابق
ایلر . اشته بوجهتلر
خی بعض کره خبری
رضنده حقیقه و یا
اول کسه نک طبع
موقوف ایسه انک
ن مدارات ظهورینی
ذوقه کیدن شیارده
و ث عنها اول آخرک
بی اوللری تحسین
. بالضرور تحریفی
. کتورر که انسان
تحسین و در کربیک
نه و تقلدن خالی
بله انصافی کوسرر .
انسانی خطاستنده
اولدندنی خطایی
بولنان کسه ایله قائم
نور . یا خود مصدر
اول سبب سرایت
ده غیر نفسی نهی
قیسه تحریف خبر
موجب

ذوق و طبعه موافق اولان شيلرك عندئاس مقبولتر بون
ايرت حسياتي امرتكه بالطبع مقنون و همچون اولدوغندن مطابق
طبعي اولانلر تقويت ورو و محاذلر يني اضعايق ايلر. اشته بوجهنلر
تخریجات قبول يني كشاء ايلر. عرض غير نفسي دخی بعض كره. شیری
تغیر و تحریف ایلر ذوق انسان دیگرلك عرضنده حافیله و یا
وهما مشرك اولدوغنی زمان معشای خبرلك اول كشدك طبع
و ذوقته موافق و عندئكه مستحسن اولسی نه موقوف ایدك
استحصالی بولند و كیلور و بو موافقت و استحصالی مدارات ظهور یینی
ایجاب و مداراتدن خلق تولد ایلر. و خلق آخرلك ذوقده كزین شیلرده
الفاظت و موافقتی اغضا ایلر. و ریابت بصوت هئا اول آخرلك
رحمنا و عشت و بیسی قرائق ایچسون ملام طبعی اولنلری تصدیق
و اثبات ایقنی استلزام ایلر. و اشته بو استلزامده بالضرور تخریق
تولید ایلر و خلق مدهاتنی بر صورتك و وجود كنورلك انسان
حشیه مدهاتنه ابرایله یینی ذاك قیصبتنی تحسین و دیگرلك
حسیاتنی تقویع ایلر كقدر برأ كشور. و مدهاتنه و تلقین خلق
اولان مؤلفان اصحابك كالان مقسمة راستكوی ایله انصافی كوستور.
كلام جهله جهل نفسی و غیر نفسی سببلر ایله انسانی خطاسته
اضرار ایلر. چونكه انسان حقیقاً بر سبب اولدوغند خطاستی
مصرانه ارتكاب ایلر. و سبب مذکور پانصدیری بولان كشد ایله قائم
اولور و شوحالده جهل نفسی و صغیره كلكار اولور. یا خود مصدر
سینه اولوك و هما خلق و استزای بولان ذاته اول سبب سرایت
ایلر. و سببك سرایت ایلدیگی ذاك جهلنده غیر نفسی معنی
ور اولور. جهل نفسی ذهل یا غفلت اولدوغیسه تحریف غیر

برخاصه او دینتی تفکره اصلا احتیاج می نگذردن برین بره
 یاورز . لکن الهی بر حسن بود که انگاه ضلک ترکست
 کیم یومی ملاحظه کرد حال آگاه به ام . و برینجی حسن بود که
 ترکیات مذکورک صورت کونیه سنی همان فهم ایدلم . بوخندیرجه
 آثار واضاف الهی بهی حقیقی وجهه بیلک قدرت عقلیه داره شدن
 یک بعیددر . اوله ایسه الهیات وحوه تسلیمی بالداهاه نمایند .
 بافلام بخند . بحث انجیق بشریانه جریان ایدر بحث فیوضی بانک
 باخود انکار متناجیه آچیلور . شک او زرنه اجیلان بحث ازله
 شک مقصدیه منهدر ازله شک ایسه صدق نقلی و نقل خبری
 طسهری اورده با ترجیح ایله حاصار که او سانه ترجیح مذکوره
 اتباع ویا آخر بر خبری ابراد واثبات ایله وقوعه واور که ابراد صرفومه
 قایل دینلور . وانکار دن نشئت ابرادان بختدن دخی مقصد خبر
 مذکری اثبات . اثبات با فضی باخود ظنیر چونکه خبر لومیس
 طبعیه و فاضلیات طایفه بانو فانی و با مخالفت ایدر . موافقی
 صورتده که خیرک جهت ثبوتیه شدن یعنی صحت و فسادا طریق
 وصولندن بحث او زمان خیرک صدق ویا کندی او زرنه حکم اولور ایسه
 او حکم ظنیر . اگر حکم مذکور حقیقه اجماع مورخین منتهه ایسه
 فضیلت افاده ایلر . خبر واردک مخالفتی باخود حق اولور . شوهر
 ایکی شقده خیرک امکانا و استحاله جهت وقوعه شدنن بحث
 ایدیلور سه خبر او زرنه اولان حکم قضایدر . مگر که وقوعه انبیا
 اونته ایحاث مذکورک هر روی ترتیب اقبیه به وابسته اولوب انجیق
 ترتیب مذکور دن قیاس جنلی مستنددر . شوهر که اودات و عقولک
 رد و قبول مسئله زنده کی درجات متضادیمسی چسوقی کره قیاس

اولسان هر شیئی
 مقدمتک قدرت
 از و بیان اغتلا در
 و ملاحظه از پدر
 فی مجرد اقدمیدن
 مز . تعریف ایکی
 تغییر او زرنه آثار
 و نامدر . وصف
 . علی کلا الشقیق
 از و باروایه خدیم
 بی عباره و در وجه

ش کنی حاویدر
 ر

که او قوه اصول
 باخود بجهت اولور .
 در چونکه الهیات
 ی علیه و فوق است
 نیز و ساطع حواس
 . ذریضایی قوه
 نده خلقی ازله ایدر
 برخاصه

انسان توهم ایدرک الثمن صدوری روایت اولسان هرشی
 بلاذری تصدیق ایدر - یوت اوزر به در که مقدمتک قدرت
 ایدر تک وجوب تصدیق بعضی نور این تذکار و بیان ایشلور
 غی اوله که امور دینه در تفکک صحتی تحقیق و ملاحظه از دور
 ایدان و محاسبه اطاق این خصوصیات دخی هر د اضمین
 مشوردر دیندک بحث و تدقیقین تسلیم اولدیز - تحریف ایدی
 صنف اوزر بادر صنف اول ظاهر در که علاج تقوی اوزر من آثار
 صنف کی غلبه در که آثار تقوی غایت مستور و نواندر - و صنف
 کی تحریف ایدان شدکده و فواید استکثره - علی کلا الشیخ
 تحریف با تیس یعنی کفایت شریعه و ایدی عباره و با روایت تقوی
 و تأمین بانود تیس یعنی کفایت مذکورین عباره و روایت
 زید و تقدیم ایدر

❖ فصل کی احکام تلخیصه بیانه اونوب ایت و کنی ساویدر ❖
 ❖ دکن اول حکم یا استعدود ❖

حکم معانی شیری تصحیح و تثبیت ایدر رفوکر که او فواید اصول
 تاریخ ایدر - ایدی ریشتک ایدی با تسلیم یا خود بخت اولور -
 ثبوت تسلیم طریقیه و فواید ایهیه منحصر در چونکه ایهیه
 کده و صحتی یلمت افعال ایهیه علی ماضی علیه و فواید است
 افعال ایهیه و صورت و فواید معانی بواند بفرز و ملاحظه - حوس
 نفس ظاهر در من بنده آن و فواید موفوفدر - زرا ضعیفی فواید
 با در من و ملاحظه درک ایدر افر صحت و سادده سخن لایه ایدر
 بر ملاحظه

برخاصه اولدینتی تفکره اصلا احتیاج مس اینکسزین بردن بره
 بیاورزه . لکن النجی بر حسن یوقدرکه انکله ضیانک ترکیسات
 کییوه سنی بلا تفکر در حال اکلابه یله ام . و برینجی حسن یوقدرکه
 ترکیسات مذکورنک ضرورت کونیه سنی همان فهم ایدلم . یوقدر برجه
 آثار و افعال الهیه بی حقیقی وجهه یلمک قدرت عقلیه دائره سندن
 یک بعیددر . اوله ایسه الهیانک وجوب تسلیی بالبداهه نایندر .
 باقدم بخیر بحث انجیق بشریایه جریان ایدر بحث قیوسی باشک
 یاخود انکار مفتاحیه آجیاور . شک اوزرینه اجیلان بحث ازاله
 شک مقصدینسه منبدر ازاله شک ایسه صدق نقلی و نقل خبری
 ظساهری اوزره یا ترجیح ایله حاصلدرکه او حاله ترجیح مذکوره
 اتباع ویا آخر بر خبری ابراد و اتیان ایله وقوعه بولورکه ابراد مر قومه
 قایل دینلور . وانکاردن نشئت ایلمان بختدن دخی مقصد خبر
 متکری اثباتندر . اثبات یا قسطی یاخود ظنیدر چونکه خبر لوامیس
 طبعیه و مقتضیات عاده بانوافق ویا مخالفت ایدر . موافقتی
 صورتده که خبرک جهت ثبوتیه سندن یعنی صحه وفسادا طریق
 وصولدن بحث و اوزرمان خبرک صدقی ویا کذب اوزرینه حکم اولور ایسه
 او حکم ظنیدر . اگر حکم مذکور حقیقه اجماع مورخین منقده ایسه
 قطعیت افاده ایلر . خبر واردک مخالفتی یا جلی یاخود خنی اولور . شوهر
 ایکی شقده خبرک امکانا استحصاله جهت وقوعه سندن بحث
 ایدیلورسه خبر اوزرینه اولان حکم قطعیدر . مکرکه وقوعنده اشتباه
 اولنه ایجات مذکورنک هر بری ترتیب اقبسه به وابسته اولوب انجیق
 ترتیب مذکوردن قیاس جلی مستشدر . شوقدرکه ارادات و عقولک
 رد و قبول مسئله لنده ی درجات متفاوته سی چسوق کره قیاس

بت اولسان هر شیئی
 که مقدمینک قدرت
 لکار و بیان اینتلردر .
 ق و ملاحظه الزمدر
 دخی مجرد اقدامیدن
 اینده . تعریف ایکی
 نیم تقییر اوزرندن آثار
 بر و نه اندر . وصف
 یدر . علی کلا الشیقین
 عباره ویا روایه تقدیم
 ره بی عباره وروایجه

رت رکنی حاویدر
 مدر

درکه او قوته اصول
 هم یاخود بمثله اولور .
 ردر چونکه الهیانک
 اهی طبعیه و قوفی استر
 بغمز و سائط حواس
 در . زیرا ضیایی قوه
 وسنده ظلمتی ازاله ایدر
 برخاصه

السان توهم ابدك انك من صدوري روايت اولئسان هرشي
 بلا توقي تصدق ايد . بلك اوژر بعدد كه مقصودك فسرت
 ايد بلك وجوب بعد بين بعض مؤرخين تذكر و ان اقتلوه
 حق اوليه كه امور ديگره ده نكات صحتي تحقيق و ملاحظه الزم بود
 ابيات و مقارنه اعلاني اين خصوصيات دلي مجرد اقدمين
 مذكوره ديگره بحث و تدقيق مناسيم اولئسن . تعريف ايكي
 صنف اوژر بعد صنف اول ظاهره كه «لام تغير اوژر دن آثار
 صنف نكي غيبه» كه آثار تغير ثابت مستور و نهاده . و صنف
 ثاني تعريف اول ايجال منكره و قولاً مستكثرو . على كلا الشرف
 تعريف با تيسر يعني گرفت خبره بر ايكي هزاره و يا روايه تخريم
 و تأخير و يا خود تيسر يعني گرفت مذكوره در عباره و روايه
 زياد و مقصودن عبارتند

﴿ فصل نكي استقامت تاريخه پيامده اولوب درت دگني حاو ايد ﴾
 ﴿ دگني اول حكم پيامده در ﴾

حكم معاني غيري صحيح و ثابت ايد بر رفوتد كه او قوته اصول
 تاريخ ديگور . ادي ريشتت نبوي يا نساي يا خود باشد اولوب .
 ثبوتت نساي طريقه و قوتى الهيه مخصوصه چونكه الهيك
 كند و «فوقنى يملك افعال الهيه على ما هي عليه و فوق اسد
 اعلان الهيه بصورتك و فوق صاعى يواند يفرز و ساطع - حواس
 نفس ظاهره من بشه آت و قوتك موقوتد . زيرا ضراي قوت
 با صر من و ساطعه درك ايد افرز مستكثرومانه . سخن ازك ايد
 برخاصه

وخصوصه بناه خريك
 في حائنه ظندن بشفه
 ضی یعنی تنازعہ و مجادلہ
 الیہ مبین اولدیفه
 بدینکی وجهله معانی
 نالقی ایدر . و معانی
 اچود مدوم اولور

سول فکر صحیح و علم
 قدر اولور . اصولینک
 می اواغه توفیق ایدر
 بی پیامک و شو و ه
 در مع ذلک صحیح غرض
 سوال هران بشری به
 نارینه بی و اخبار
 بی و ابضاح کفایت
 لرایی سولر (•)

علم و تدبیر مفضلی در
 بی فن مدکورک درجه
 و اصول مدکورک
 و نه ماسی اقتضای

دکن

دکن ثلث محکوم به بیانده در

محکوم به بیان معنای خبری اثبات ایدر بر فوٹ اولوب بوئدن هند
 اطلاق حکم اکلاشاوور و شرطی دخی تعقیق بوئد ثبوت یا ثقل
 یا اتباع یا قیاس یا خود اجراع الیه اولور . ثبیل بر خبری اثبات ایچون
 خبر آخری اثباتدن هبارندر . شو قدر وارکه خبر ثانی خبر اولدن
 وصف جهتیه قوی بوئلی و علی وجه الحکم اراد قلند یعنی
 تخیه ایلیدر . اتباع خبری طاسهر اولدینی اوزره نقلدر ایچنی
 خبر منقول خبر مستقیل اولی و سکنذا علی وجه الحکم نقل
 ایدد بکنه تخیه ایلیدر . قیاس مسموعی مشاهده اوزر بته مرض
 و شکر در . اگر مسموع مشاهده قیلندن ایسه تغییر آخر الیه قیاس
 اصل حکمک فرعه تعدیه بدر و قیاسدن مقصد معنای خبری
 مثبت ثبوتدن اشئی اثبات و تینیدر . بو تغدیرده قوند به حسب
 انظور اتفاقری ملاحظه اولدیری افعال و احوال ماضیه اعمال
 و اکثرات حاییه به قیاس اولنه یلور . خبر معروض خبر معروض
 هابره توافق ایدر ایسه مثبت و مختلف بوئورسه منق اولور . انفا
 بیان فلان قیاس خبر مسئله سی معروض هابره یعنی مشه بک
 ممکنه بندن بوئمنه طن طاریقه حکم ایدر لکه آنز . خنی
 اولیه که قیاسک شرطی وار امکانی وار تخیه سی وار شرطلرک
 اولنکی سی قیاس هابره حکمی کندومنه مختص اولدیری من غیر
 تغییر قیاسه تعدیه انگدر بو صورتده هجرات قیاس اولنه من
 چونکه انباء عظام صلوات الله هابره حضرتنه ناصر ایکنجه سی
 نص الیه مردود اولدو قدر بو حانه نصک مردودی قیاس الله

چلیدہ دخی ایشاج ویالی مفاضی اولور اشو خصوصہ پناہ غیبت
 معقول اولیبتہ یاز قرینہ اریبہ عدم الفزالی حالتہ فکلمن بشقہ
 شلی مفرد اولور، حتی بعض مؤلفین دایرہ ریاضی من متازعہ وکلمتہ
 وقوعدہ مہندان وریحان شدہ قوی وواضح ایلہ مبرهن اولدیقه
 اختلافین قوریلیدمن دیشلورد - ذکری کجیبکی ووجهہ معانی
 مکتبہ غیرہ یا احوال بلاد ویا افعال عبادہ تعالیٰ ایدر - ومعانی
 مذکورہ کبابا بیان فکک جعی اوز - یا ممدوح و یا خود ممدوم اولور

درکن نامی حاکم بیکت عدد

حاکم غیری مفرد وجمع اولان اصولدر و اصول فکر صحیح وجم
 راجع اصحابین ایسہ افادہ واصلح غیر، مفسر اولور - اصولیک
 مکتبہ ووقی واصلح فر تاریخ مکتبہ اولدہ اولد ایدر
 و مکتبہ تاریخ مؤرخک الفرائض وخصاصین بیلمک وادوات
 اخبارہ مصداق وحواریک مطاع اولددر مع ذالصحیح فرض
 ویمان خان وصادق قوی اولدقی اصول حران اشراف
 لایفہ واقف اولی اصول تاریخ احوال تاریخوی و اخبار
 اولدیرسه وایع اولدجین امکانات وحوالترین وایشاج کفایت
 اولدیرسی تعلیمه یاز اولد و طریق کتب و تخریج سولر (۵)

(۵) حقیقتک حاکم اصول تاریخ اولدہ اعم و تدریسی مفاضی در
 مفیدیتک اعم منطدین کوسوزکاری استعاری فر مذکورک درجه
 وجود اولان لزمی مع ایدر تدریسی مکتبہ اصول مذکورک
 دخی تدریسی قدر استقرتہ بیع و تخریق اولد ماضی القضا
 نفس الامرک ماولو کمن المؤلف

نمی غیر مشغول و اقدر • بنابرین
قبول آنرا زیرا تبدل احوال
تجسسی مقیس علیه ایله مقیس
بند طولانی شهر شعبه اوزرینه
رک دعوای باطله لرینه مستوره
نعت مخصوصه محصولاتندرز •
ب مفاقدرد • اگر شهر شعبه
اولنه یلور و بشجسی حکمه
معتاده قیاس قلنز • ارکان
وجه شبه و تشبه در مشبه که
ر فرع و وجه شبه که مشبه ایله
اولتور نتیجه ایسه مشبه ایله
افاده ایدن حکمدر • قالدیکه
اوزرینه عرض ایدرک اثبات
و مشبهک بر اولسبده جائزدر •
متعددیه قیاس ایله یلورز
بشرینک طبیعه و ماده استحال
له احوال عمران بشری لایقه
و اعداد اصول حکمی اجرا ایلمز
قوی احوال عمران بشری بی
عرفان امور ارضیه و حوائج
و قو قدر بحث مذکورک بوجه
لسنی موجب اوله جفتدن مناسب
میجه یاجدیلدر و انکه حدود
حوادث

حوادث تعلیل اونور برانکه تک تکبی انتساج ایدن علت استبداد
کبی یا خسود اصولیه در که انکلهده سبب ثبوت و قایع تعلیل قنور
و اصولیه ابکی قسمه منتم اولور • برنجیسی نقلیه و ابکیجیسی
عرفیه در • نقلیه نقل و روایتله ثبوت یولور • عبدالملک بن مروانک
رومدن الدینی جواب ختساب اوزرینه ملت اسلامی بی تحریک
ایدهجک بعض شایرک سکه رو میه یاز بله جفی علتله بی نقود
اجتیه بی تداولدن منع ابتدیی و برده تاریخ لغت عربده محدث
بر افظ اولوب ماه روزدن مهر در • چونکه ابن سلمان میمون بن
مهران رضی الله عنه حضرت لرندن روایت ایدر که - حضرت عمر
بن خطاب رضی الله تعالی عنه اقدمزک زمان خلافتزنده رسیده
دست سعادت پیوستاری یوانان بر مکتوبه شعبان لفظی محرر اولسبده
مشار ایله حضرتلری شعباندن مقصد اشبو شعبانی بوقسه کله چی
میدر دیزک اشتباه و اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
حضراتی جلب و دعوت یوردفتر ندنصرکه اموال تکثر ایتمکده
واموال مذکوره شیر موقت اولهرق تقسیم و توزیع ایتمکده بوانند
یغندن بونی ضابطه بقاعده تأیینه فصل موفق اوله یلورز دیدر •
اصحاب مشارالهم قاعده مجزیه بی رسوم فرسدن الکلاف لازم کلور
جوابی و یردیلر • حضرت عمر رضی الله عنه الهرمزان رضی الله عنه
جلب و خصوصن مذکورگی کند و سندن لدی السؤال انردخی جواب
برنده بزجه بر حساب وقاعده و اردر که اکاماه روز دیلور معنایی
شهور ایامک حسابی دیمکدر دیدی • بونک اوزرینه ماه روز تاریخ
لفظی ایله بریب اولهرق استعماله باشلانلدی • بعده دوات اسلامی تک
ظهور یشه مبدأ اوله جق بر وقت ازانلدی و مکه دن مدینه به اولان
هجرت سنیتمک مبدأ اتخذینه بالاتفاق قرار و بر بلرک تاریخ
حوادث

اندر او پنجه بی مقبس علیه حکمی غیر حصول اوقاتدر . بتارین
قوت سلف قوت خلطه قیاس قبول افزا زیرا تبدل احوال
وتبدل اطوار میباشد . در . در پنجه بی مقبس علیه ابله مقبس
پنجه کی حالت مشرق اوقاتدر بوند اطلوایی شهر شعبه اوزرینه
قیاس اولدمز . چونکه شهر یازک دعوای باطله زینه مستکور
شهر قوت روحانیه وشعبه صنعت مخصوصه حصول استدر .
یعنی هر ری حالت مشرق اولوب مظار قدر . اگر شهر شعبه
قیاسدن حد اولوب ایسه قیاس اوله یلور و اینجه بی حکمه
مانع اولمندر . بوکامینی مستعمل متکلمه قیاس قلمز . ارسکمان
قیاس دخی درندر . مشبه مشبهه وجه شبهه و تشبیه مشبهه که
مشاهددر اصل و مشبهه که سمیحه در فرج و وجه شبهه که مشبهه ابله
مشبهه انده مشرکدر (جامع) شبهه اولوب تشبیه ایسه مشبهه ابله
مشبهه اراستنده مطابقت نامدی افاده ایمن حکمدر . قائدیکه
بوجهه در مقصدن مشبهی مشبهه به اوزرینه عرض ابله اثبات
اولدنی کی مشبهه بک تعددی و مشبهه بر اولسیده جائزدر .
بوتک ایچون شری واحدی اشیا مشبهه قیاس ایسه یلور
ورده مناط حکم احوال عمران بشریک طریقه و ماده استغله
وامکان چهلترندن عبارت اولسه احوال عمران بشری لایله
پنجه مزایسه مسائلی تاریخه وقواعد اصول حکمی اجرا ایمن
وامکان استغله خصوصاً برینه و قوف احوال عمران بشری بی
عرفانه واحسوال عمران بشری بی عرفان امور ارضیه و موانع
انساندن اوزون اوزون نکه موقوفدر بحث مذکورک بوجهه به
درسی ایکی فنک برورله قارشدیرلسنی موجب اوله چقدن مناسب
کور به مدی خنی اوله که عقل تاریخه باجدایدر و ننگاه حدوت
حوادث

ثبوت بولز ایسه غایبده دخی ثابت اولن . استخاله عکسته ملا بسدر . امکانک الک صادق عیانا و صکره عرفانا ثابت اولاندر اشد استخاله ایسه عرفانا بعد عیانا ثبوت بولاندر . امکان فسادیله برجهتله نقض اولته یلور لکن استخاله تصحیح ایله ازاله و رفع قلته مز و بالکز امکان خبری اثباته کافی دکادر . فقط استخاله خبری نفیده کفایت ایدر بوسیدندر که خبرک امکانی ثابت اولدغنی وقتده طرف و رودینه نظر اولته رقی موجیله حکم اولنور . انجق خبرک استخاله سی تحفهق ایته طرف و رودینه نظر اقتضا . یتیموب در حال نقی ایدیلور . ایجدی قیاسه اعتراض بولری بروجه اتی ذککر اولنور . اصل مستحیلدر فرع اصلده مقاردر فرعه . جریان ایدن علت اصلده غیر جاریدر برعکس اصلده جریان ایدن علت فرعه ساری دکادر . نتیجه ایله اصل بینده تلازم یوقدر . اعتراضات مشروجه تک دفعی اصلاک عدم استخاله سی و فرعک اصله مقار بولمغذیفی وهلنک اصل ایله فرعه مشترک ایدوکنی نتیجه ایله اصل اراسنده کی تلازم وجنسیتی اثباتله اولور . کله لم اجاعه اجاعه رزمانده برشی اوزرینه مؤرخلرک اتساقلریدر بوو اتساقدن مقصد معانی خبریه تک اتحاد مؤرخین ایله ثبوت بولسیدر . اجاعک شرطلری بجمع علمک معقول و اهل اجاعک عادل اولریدر . رکن دخی اتساقدر اجاعه غیر مثلاور روایتسه منصل اولسبله اتساق اجاعه مؤرخلرک اقوالنه و قوفله یلنور . ذات اجاعه غیر معقولدر و اهل اجاعه عادل دکادر دینه رکه اجاعه دخی قیاس مثلاو اصراضنه اوغراض او حالده . اجاعک معقولی و اهل اجاعک عدالی اثباتله اعتراض رد ایدیلور . اگر اعتراض دائم و دلیلدن دایله انتقال

ه لری اصولیه نقلیه به امثله . فله ثابت وقائم وطبیعه و عاییه نال شونردر . اجتماع انسانره اکل و مشرب لازمدر . انسان ب ذاتک اتصالی تصدیقدر وحشییه غضب و تنقله زیاده یله رأی ایله اولسون تعاون . امم معنده ایسه فتنه ا قدردر قیم اولور . فلاحه تجاریت بیم کبی غیر طبیعی وسائط ایله فی الزم و اهدر . امر بالمعروف . عرفیه عاییه دخی مثال سارنک عاداتنددر . حوابجک صصوص اتخاذ قلنقی و سکه عادات دولیه دندر . قیاضت عادات رعیه دندر . انسانک عادت قبیلنددر و قس علی ره قواعد اعتنا رله طبیعت فاعتبار ایله افعال مقاصدیله تحول ایدر . اطوار تبدل ایدر قضایای آیه دن عبارتدر . مجازلی بو لنان دیگر شیدده که بر شیشک امکانی حاضرده ثبوت

دولت اسلامیة نامنی الدینی حکامه لری اصولاً تطبیقه اندک
واضحه دندر . عرفیه دخی عرفه ثابت و قانونی و پایه
قهارینه مقهور . عرفیه تطبیقه به مثل شولر در . اجتماع انسانیه
ضارر بدر . اجتماع ایچون لغات و مآکلی و مشرب لازمه در . انسان
حب ذات اوزر . مقصور در . حب ذات اقتضاسی تصدیق در
خصیت بدوکت طبایعندکر . و امر و حسیه غصب و تغلبه زیاده
میامر حضراتک و اجباتندن بریده رأی الیه اولسون تعاون
و تاسر در . نعم طبایعندن چزه در . امر منکره ایسه لغتله قدر در
اجتماع بشری شراع و دولتله مساقیم اولور . فلاحت تجاروت
و صنعت کی طبعی و کفایت و تعجیم کی غیر طبعی و مسائط الیه
تخصیلی معاش امرنده انسانیه حسی ازیم و اولور . امر بالعرف و
نهی عن المنکر شرایعت و اجباتندن . عرفیه یاریده دخی مثل
بو ندر . قسوت بدوکت ولین حضراتک یادتندن . حوائجک
باشاوجهی ملبس و مأوی در بر علم مخصوص اغلاظ فطنی و مسکه
وساره کی اطلاعات وضع او تمدنی یادت دوله دندر . قیافت
و شعاره نواته تطبیق و تقلید ایقت یادت رهباتندر . انسانک
مأروف اولدینی شیشه اسیر بو قلمی حالت قیامتندن و قس حسی
هذا . باقلم صل قیاسیه عقل مذکور . قواعد اعتباریه طبیعت
مؤثره در حالت محکمه در . ضوابط اعتباریه افعال مقاصدیه
و حوادث شواهدیه فاعله . اصول تعول بندر . اطوار تعول ایچر
مبارزنده فاعله در . مرجع قیامتخی قضایای آتیه دن عبارتندر .
امکان بر شیده ضابطی اولور ایسه نمائی بو شان دیگر شیده
ثبوت باب اولهمن . بو اجدندر مسکه بر شیشک امکانی سامنده .

اولی ذوالقرنینک اسکندر رومیست شهری اواسی خصوصاً
مؤرخانک تعقیباتی بونک اوزرنه مجاوره ذوالقرنین اولاد
عربدن اولان صعب جبری به دیلدریکی کبی ماکدونیا حکمداری
قلبک اولغیلی اولوب حضرت عیسی علیه السلامین اوجیوز
الی الی منه اول نوبه این اسکندره دخی اطلاق اولورکه
حکیم اریستطالیس مسکندرونه خوابه نعرین اولشدره یوان
مؤرخلری اسکندرونک تاجنده یونوز مئو ایکی دیش رسم
وصورتی پولنده یغنی کورونک اسکندری ذوالقرنین الیه تقییب
ایندیلر واقعا سگفته تاج رسمی اوزرنه ایکی تاجه یونوز
صورتی ولور اشته یونانجه یغنی ذوالقرنین قبک هم صعب
جبری به وهنده اسکندر رومی به نسبت واسافته ذوالقرنیندن
مراد تفسیرد نشکلی وجود کندی فقط یونانکه به نقطه
تفریقین باقلور ایسه سورده مشار الیهده ذسکر یوریلان
ذوالقرنینک صعب جبری اولس بک بعدد رزیرا تان کجده اجرا
ایدیلان تفریقین مسکون سوزور که صعب جبری جزیره العرب
حدودینی نیسار اولدهدی ذوالقرنین اسکندر رومیده دایسه
پودهوی سورده مشار الیهده ذوالقرنین حقیقده شرف عزول این
آیات مقدسه معانی متفادسه تطبیق ممکنسوزر چونکه (قلنا
یا ذالقرنین اما ان تعذب واما ان نغذ فیم حسنا) الی اخره آیت
جلیله من صدای با ایسه ذوالقرنین اسلامه دخول ایلیان
اول قومی قتل و اعدام اینک و دخول ایثار مطرعه امر حسن
انقاد اینک شکرکه غیر یوریلوب بیجهته تبلیغ احکام شرعه به
مأمور اولدی . اسکندر رومیست ایسه موحدیندن اولدیغی روایات

مکن اولور ایسه انتقال لازمدر . یوق اگر مستدل معترضک
تعرضنی دفعدن عاجز قالوبده انتقال دلیل نهاسبت بواور ایسه
فهم ومثله عکثه ملابس اولدیفی صورته الزام تسمیه قنور .
احکام مشروحه بیننده بعضا تعارض واقع اولور و اووقت
اقوایی ترجیح ایجاب ایدر . وشو ترجیح خبرک جنسیتی ودلیلک
دعویه موافقتی حیثیته حاصل اولور جنس خبر طبیعه یا ممکن
ویامستحیل اولور ومطلقا ممکن ترجیح قنور واخبار ممکنه
ارازنده جنسیت خبر وموافقته دلجبه تعادل ونسایوی بولنور ایسه
برینی اختیار عوارضنی ملاحظه یه توقف ایلر . فالدیکه موافقت
دلیل معلومدر که بر خبر دیگر یه یا موافقت یا خود دکادر . موافق
ایسه تمثال ایله ثبوت کافیدر موافق دکل ایسه بوعدم موافقت
یا منفق علیهدر یا دکادر . اول اجاعله ثابت اولور وثابستخی
یا مرجع الصدق یا دکادر مرجع الصدق اتباع ایله صادق
اولور مرجع الصدق اولیسانده قیاس جریان ایدر قیاسک
جریان حائده خبرک حکمه موافقتنده امعان نظر اولور
بحسب الموافقه خبرک ترجیح اولور وشو موافقتله برابر حکم
صادق اولدیفی زمان یله طساهره چیسارلسی تدقیق نظره
موقوفدر . وچوق کزه قضایای معینه ایله امور خاصه به حکم
ایدیلور ایسه بوحکمدره نفس الامر اصابتدن زیاده خطا
بولنور . القایله رجال اوزر ریشه اولتان حکملر اشته بوقیلنددر
چونکه انسان بعضا نقیض وضد یله تسمیه قلمسندن وایکی
شخصه بر اقلک نسبت اولمسنسندن ببولدهی حکملر هر تقدیر
بر شخص حقننده مصیب اولسه بیه دیگر زنده خطاددن سالم
اولر

اولر
مؤرخ
عرب
فلیک
الی
حکیم
مؤرخ
وصو
ایند
صور
حجره
مرا
تدقیق
ذوا
ایدر
حدر
بود
آیات
یاذ
چله
اول
انج
ما

﴿ رکن رابع محکوم علیہ بیانندہ در ﴾

محکوم علیہ خبر مناسبدر یعنی وصف خبر در و شرطی دخی تحقق
ظهور در . خبر معنای شخص معلومدن صدور ایله توصیف فلانرسه
شخصی و بویله اولمز ایسه غیر شخصیدر . و نفس طبیعت و عادتدن
حاصل اولور ایسه لزومی و بویله اولمز ایسه عرضیدر . ذکر میروز
ایدن توصیف یا مستحسن اولور که ذوق و رأی انک معناسنی بعضاً
قبول ایله برابر تقدیر و یا تعبیح ایدر و مستحسن بعضاهم ذوقه همیده
رأیه موافق اولور و بمضاده ذوقه توافق ایتدیکی حالده رأی
انی قبول و بر عکس رأیه موافق ایکن ذوق انی رد ایله مستعجب
یا ذوق و رأیک معا مقدوسی اولور که الک قبح وصف بودر یا خود
یا لکن ذوق و یا بالکن رأی انی رفض ایدر لکن چوق کره ذوقک
غیر مقبولی بولنا نلری رأی دخی قبول ایتمز حسن و قبیح القت و ائتلاؤک
اختلافیه مختلف بولنلر بله بر قوم عندنده مقبول و مستحسن اولان
شی قوم آخر عندنده مستعجب اولور . بوده بر قومک مألوفی بولنان
شینک قوم آخره نسبتله غیر مألوف و غیر موافق اید و کندن
نشأت ایله . حتی بعض ادبا فرنگلرک ذوقنه طار و قیصه البسه
موافق کلور . ز بر سرعت حرکته مبتلا درلر و واسع و طویل
لباس اترا که مناسبدر . چونکه اترک رزانتله متصفدر دیشدر .
فقط اعتبار برشینک نفس الامر بسنه مختص اولدیغندن حسن صحیحی
و قبح حقیقی بی ذوق سلیم و رأی قویم فرق و تمیز ایدر . خبره
نقلاً تحریف و وقوع و لدیفی کبی وضعاً دخی کذب واقع اولور .
و کشتی ماسه بق | مثل او طرق و اسباب خبری ملاحظه به منوطدر .

مشهوره سندن قطع نظر بوبله تبلیغ احکامه مأمور اولدیفندن
آیت مشارالیه بیان پیور بلان ذوالقرنین اسکندر رومی دکلدن
بشارین ذوالقرنینک احوال تاریخیه سی مجهول بشقه برذات
اولسی لازمه کور . مقابله و محاربه ده اسباب ظاهره به نظر انصرت
وغالبتره ایدیلان حکم کرده بردوزی به صدقه مقترن اوله مز زبرا
حرب پردرلو خدعه در وزمانزده خدعه حریره صنایعدن طوغر
بوسبیله اسباب منظوره ایله نصرته حکم بهضا نفس الامر
اصابت و بهضاده خطابه مقارنت ایدر . اثر دن مؤثر اوزرینه
استدلال دخی جمع وقتده خطادن سلامت بولمز . اقدمینک موطن
پیرای آرام اولدقلمی ابنیه عتیقه نک جسامت و نقاستلرندن حسن
صنعت و عظم قدرت اصحابندن بولمترینه ایدیلان حکمرا حیایانا
عکس نسبتدن ناشی مصیب اوله مز و هر تقدیر جمعیت بشریه
حوایج اصلیه و استحصال حوایج اصلیه مکاله و محاوره
و مکاله و محاوره عموم ایچون لغات مخصوصه به محتاج اولوب
یتاه علی ذلک ام فایه احوالنه لغات ملحوظه لیله بالوقوف سلبا
و ایجابا حکم قلنه بیلور ایسه ده ام و ملل بربرینک لغاتنی صنایع
و دیایده استعمان ایده کلدکلرندن بومجید کی حکم کرده استباهدن
قوربتله مز . بعض اثار ثابته قدیمه نک جسامات فوق العاده لرینه
مینی اقدمینک جسمنا بک بپوک ادمرا اولدقلمرینه حکم ایتمک ایسه
دلالتدن بر دلله استناد ایده مز . اسکی زمانده کی طبایع بشریه
شمدی ضعف بولغله اسکی آدمرا شمدیکیلر کی اولوب غایت بپوک
ایدیلر دعوا سنده بولسانلر دخی ادعایینی مثبت برهین مقنعه
ایتانه مقدر اوله مز لر

ده مرجعی هوی در .
 دور ایزر زرا انسان
 مقتضی اولابددر هوی
 و غیر نفسی قسما بر نه
 وله جق ضابطه بر، نعمت
 و فخر کبی یا حال و کسب
 بی تحصیل خبر و دفع
 ر وشوهر ایبی صورت
 لب منافع و دفع مضارله
 بهضا مستلزم او اور .
 فی یوانسان منفعت فبری
 که مذکور تعلق کرک
 زجان ایلر ونسندنه فرق
 تقسیم اوله فرق یا اوصاف
 . سچلماسی صحرا سنده
 سنده منظوری یواندینی
 کاس و صنفده کی کذب
 واسبابده جر بان ایدن
 ت کور یله مدی و الخاصل
 نه کذب خبر فرق و تمیز

خانه

﴿ خانه طرق تحبیر بیاننده در ﴾

تحبیر حادثه بی وجه مفید اوزره ذکر ایتکدر حادثه بی بو وجهله
 تذکر حسن ترکیب و ترتیبه منوطدر ترکیب باوصف بلاده باخبار صاده
 متعلقدر علی کلا الشقین ترکیبده اسلوب مرغوبه رعایت ایدیلور
 ایسه او ترکیب حسندر معلومدر که عصر تجدد ایتد کجه احتیاجات
 مدینه تکثر و احتیاجات مذکور تکثره باشلا دقچه احوال انسانی
 تبدل ایلر وشو تکثر وشو تبدل وقوه و لفظه اطوار عالم تحول ایلر
 احتیاجات تکثر احوال تبدل اطوار تحول ایلد کجه لغات اثر لغات
 ایتد قجه شیوه افاده بشقه رنگ اور بنه علیه امر تألیفده متقدمینک
 مسلك افاده بنسه تبعیت جائز اولدینی کبی هر عصرک روحنه
 متابعت لازمدر که ترکیبده اسلوب حسن یولنسون تألیفدن یا لفظده
 فصاحت یا خود معناده براعت قصد او انور لفظده ساده فصاحتی
 اراده ایتک یا خود معناده براعت ارامق ایتک اولصور نلرده کی
 میل وهوسندنناشیدر فقط لفظده فصاحت قصد اولندینی وقت
 حادثه تک ذکر کی ذاتی اولوب هر ضعیف چونکه حوادثی پسان
 لذاتمه مقصود دکلدر بو صورتده حوادث وضع جهته کذبدن ونقل
 سبیلده تحریفدن تطهیر ایدله من . معناده براعت اراده قلندینی
 زمان حوادثی تذکار ذاتاً مقصود در بو تقدیرجه حوادثک کذب
 و تحریفدن تجریدینه اعتنا قلنور . بناه علی ذلک علما لفظده
 فصاحت ارامن معناده براعت استرا اول اولانده بودر مع هذا
 استقامته مر اجات قطعاً لازمدر . استقامته مر اجات غرض میلدن

معلوم اولسونکه اسباب کاتب متعدد ایستاده هر چندی هوی در .
بوصورتکه اسباب مذکوره عن جهل صدور اثر زیرا انسان
تجربه کثرت نسیم ابد من قصد و اعمد مقاضی اولاددر هوی
فرضین اولدمن و فرضین جهل کی نفسی و غیر نفسی فسلرینه
مقتدر . فرض نفسی کاذبک دانده برآه اولد جتی فایله بر مضع
و مصطت توهمدن حاصل اولور و شرف و فقر کی باطل و کتب
و ریخ مملو با خود عالبدر و بولرک هر بری تفصیل غیر و مدع
مضرت و شر مفصلاری لوزرینه مؤسسدن و شوهر ایلی صورت
یعنی شرف و فقر و کتب و ریخ ایستغری جالب مانع و مدع مضاره
برای دیگرینک ایستاده ابرات خسراتی دخی بهضا مستلزم اولور .
کاتب غیر تفصیده کتیبینک و لوفکر ا تعالی بواسان مضع ظیری
توهم و تصوراتی بو راسیدخی حق اولده که مد کور تطفک کرک
علاقه نسیمه و منفرده من و کرک امید و رجائین ایز و ناستد فرقی
بو قدر و کتب طاهر و خلی فسلرینه کذا نسیم اولعرق یا اوصاف
یا انساب یا اخبار و یا اسبابه و قواعده اولور . محتملی سحر ایستد
کاتب اولوب مومی بن نسیمیک مغرب غزوه ایستد منظوری بولدیلی
روایت قتلان مدینه تعالی حکایه سی تعالی و صفتدی کذبی
ارائه ایدر ایستد فکری . انساب اخبار و اسبابه جریان این
کتب بوقیلدن اولانده حال ایستد حاجت کور بدهدی حاصل
طری و اسباب حاصلتی مملو و شرف بکجه کذب غیر فرقی و غیر
اولدمن .

خلقت آدم عليه السلامن ظهور حضرت موسى عليه
السلامه کانجه کچین زمانله عصر اول وعصر مذکور دن
هجرته قدر مرور ایدن اوقاته عصر ثانی وما به دینته
عصر ثالث نام لرینی و پرز عصر قدیمک پک
مشهور وقوعاتی ظهور انسان وطوفان
ومالک وبلدان ناسیسی وعصر ثانی
حوادثنک اشهری ظهور اسلام
و خروج تاتار و کشف
امر بقادر .

تم

بداح اولمافه وصاف
منوقدر . ترتیب دخی
ب جغرافی اکثریا اقالیم
ر یعنی اقطار وامصارک
حرف الف ایسه اولاً
منع و بووجهله ترتیب
قدما صکره ارضی
ع بش قطعه به تقسیم
مذکور در تدر زیر اخبار
حسب الاصصار فصل
ولوقت وقایع حوادثک
بقتضی الدول افاده
الک صکره . ماوم اوله که
ومتأخر قسملرینه تقسیم
دن رومانک بشهور
ر اکبر عصرینه کانجه
خرینی متقدم وعصر
بشیحی قرن میلادی به
دن عصر مزه وارنجیه
وبعض مؤرخلر مبداء
وقوعبولان حوادثه
اسلام مؤرخ و محققلری
خلقت

نجر، وقرض و میلان نجر و صفی و مداح اولادقه و صفی
و مداح اولادنی حقیق اشباه واقف برتقعه متوقفند. ترتیب دخی
یا جغرافیایا یا خود کارخانه، اولور و ترتیب جغرافی اکثریا نظام
حیله واقفان و اصار اسمی اعتباریه در بین افشار و انصارک
اعلمین ترکیب این حره کردن ابتدای حرف الف ایسه اولاد
و یا ایسه ثانی و ثانیه ثالث و لی اخره وضع و یروجیه ترتیب
ایدیلور. ثالثیه اعتبار نظام متوقفند. قدامت سکون ارضی
قطر ارضی اقلیم و متأخرین بحسب الوضوح بش قطعه به تقسیم
ایشانورد. قدامت ترتیب تاریخی به ترتیب مذکور در بعد زیر اشبار
یا سبک متضمنی اوزده ذکر و اوزمان بحسب الانصار فصل
و تقریب اولور یا بحسب الوقایع یسال و اولوقت وقایع حوادث
متضمنی وجهه تقسیم ایدیلور و یا متضمنی السمون امانه
و اوصورتیه بحسب الکلیات ترتیب ایدیلور. الک صکر، معلوم اوله که
اکثر مؤرخین انصاری متقدم و متوسط و متأخر فسطوحه تقسیم
ایدیلور فرنگر خلافت آدم علیه السلام و رومانیک یشهور
حکومتهای برخی حکومت روسیه نام فیصله اگر عصریه کاجده
کچین زمانی یعنی قرن رابع میلادی او اخرین متقدم و عصر
مذکورین امریست که کشنده یعنی اون پنجمی قرن میلادی به
قدوم مروریان و قری متوسط و بی وقتان عصر مرز و ارتبه
کبریا این ازمدی متأخر حد ایدیلور و بعضی مؤرخان سده
خلفان هجره قدرمند اولان زمانه و فوجبولان حوادث
متقدم و بیرون صکر، که متأخر ایدیلور. اسلام مؤرخ و متفکر
خلافت

